

ГУЛЬНЯ ВЕРБАЛЬНАГА З НЕВЕРБАЛЬНЫМ У АДЗІНКАХ СУЧАСНАЙ КАМУНІКАЦЫІ

*Навуковы кіраўнік: ст. выкладчык Міцкевіч К. М.
Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт,
г. Мінск, Рэспубліка Беларусь*

У сучасным свеце камунікацыя і інтэрнэт-камунікацыя сталі непадзельныя: мы не задумваемся аб тым, што ўвесь час знаходзімся ў сетцы, нават калі занятыя справай або зносінамі ў рэальным жыцці.

Найбольш папулярным спосабам выказвання сваіх думак у інтэрнэт-прасторы ўсё часцей становяцца мемы. Яны адлюстроўваюць рэаліі, у якіх мы існуем, і становяцца сведчаннямі гістарычных працэсаў. Мемы лаканічныя і не без долі іроніі здольныя перадаць усю палітру эмоцый.

Гартаючы штодзень стужкі навін сацыяльных сетак, стала цікава: ці існуюць беларускамоўныя мемы, якія бываюць разнавіднасці мемаў увогуле, які ўплыву яны аказваюць на сучаснае грамадства?

Даследаванні над мемамі вяліся замежнымі тэарэтыкамі з 1970 года. Тэрмін інтэрнэт-мем увайшоў ва ўжытак у сярэдзіне першага дзесяцігоддзя XXI стагоддзя.

Дык што ж такое мем сёння ў шырокім сэнсе? Кажучы простымі словамі, гэта эмоцыі, якія перадаюцца па сетцы. Як правіла, яны складаюцца з малюнка і адпаведнага надпісу, і перадача такой інфармацыі арыентавана ў асноўным на шырокае кола людзей.

Самы першы інтэрнэт-мем на Захадзе створаны ў 1996 годзе з дапамогай камп'ютарнай графікі дызайнерамі Майклам Джырардам і Робертам Лур'е – гэта відэа з дзіцём, якое танцуе пад трэк “Hooked on a Feeling” спевака Марка Джэймса. Прабацькам мемыкі Рунэту і Байнэту можна назваць легендарныя мемы “Превед, медвед!” і “Йа криветко!”, якія з’явіліся ў 2006 годзе [1].

Сёння ў інтэрнэце існуе вялікая колькасць мемаў. Самым вядомым месцам скопішча інтэрнэт-мемаў з’яўляюцца сацыяльныя сеткі “Вконтакте”, Instagram, Twitter, а таксама месенджар Telegram.

Адны з першых публікаў на беларускай мове “Белліт і мемы” і “Беларускі дэматыватар” узніклі ў сацсетцы “Вконтакте” ў 2013 годзе. У 2018-2019 гадах у розных сацыяльных сетках актыўна сталі стварацца

розныя суполкі з беларускамоўнымі мемамі: “Вуж на патэльні”, “Тэтрагідрафуран”, “Беларускі гумар”, “Тутэйшы”.

Класіфікацыі у мемаў мноства. Іх можна дзяліць па самых розных прыметах: спосабе зараджэння, семіятычных прыметах, тэрміне жыцця, па стылі і спецыфіцы [3].

Тэкстава-візуальныя мемы па структурных тыпах падзяляюцца на наступныя віды: двухсастаўныя, персанальныя, сінтаксічныя, сітуацыйныя, кампаратыўныя [3].

Мы зрабілі сваю класіфікацыю беларускамоўных мемаў паводле тэматычнага прынцыпу і падзялілі іх на сем груп:

1. Бытавыя (Малюнак 1).
2. Здароўе, здаровы лад жыцця (Малюнак 2).
3. Спартыўныя (Малюнак 3).
4. Настрой, эмацыйны стан чалавека (Малюнак 4).
5. Лінгвістычныя (Малюнак 5).
6. Мемы, якія адносяцца да культурнай сферы жыцця (6).
7. Палітычна-гістарычныя (Малюнак 7).

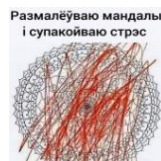
Малюнак 1

Малюнак 2

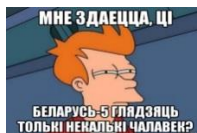
Малюнак 3

Малюнак 4

Малюнак 5

Малюнак 6

Малюнак 7

Нестандартнасць і крэатыўнасць у выкарыстанні мовы часцей за ўсё працягваюцца ў накіраванасці на дасягненне камічнага эфекту пры стварэнні інтэрнэт-мемаў.

Моўная гульня ў надпісах на мемах можа працягвацца сябе на розных узроўнях: фанетычным, лексічным, словаўтваральным, марфалагічным, сінтаксічным, стылістычным, у апошні час і на арфаграфічным [2].

Можна выявіць наступныя прыёмы моўнай гульні ў інтэрнэт-мемах:

1. Анахраізм – з’ява ў цяперашні час вельмі папулярная. На прадметы мастацтва накладваецца тэкст, які надае зусім новы сэнс карціне, апісваючы сучасную жыццёвую сітуацыю. Камічны эфект дасягаецца дзякуючы дакладнаму падбору слоў персанажа асноўнай карціны. Яны цалкам адпавядаюць яго міміцы і выяўленай эмоцыі (Малюнак 8).

2. На словаўтваральным і марфалагічным узроўнях моўная гульня рэалізуецца пры дапамозе аказіянальных слоў, якія надаюць эмацыяна-экспрэсіўную афарбоўку тэксту.

Мы выявілі аказіянальныя словы ў мемах, утвораныя наступнымі неўзуальнымі спосабамі:

– *кантамінацыя* – гэта спосаб словаўтварэння, пры якім адбываецца зліццё, скрыжаванне слоў ці частак слоў у адно цэлае (Малюнак 9);

– *субстытуцыя* – замяшчэнне аднаго слова іншым, звычайна падобным па ўласцівасцях, прызначэнні (Малюнак 10).

Пры стварэнні мемаў карыстаюцца і *рэха-прыёмам* – прыём рыфмоўкі сугучных слоў, адно з якіх з’яўляецца скажоным двайніком другога.

3. На лексічным узроўні моўная гульня ў інтэрнэт-мемах праяўляецца ў выкарыстанні прыказак і прымавак.

4. Тэндэнцыі прымянення прыёмаў моўнай гульні на фанетычным узроўні можна прасачыць на нешматлікіх прыкладах:

– каламбурнымі магчымасцямі валодае моўная гульня, пабудаваная з дапамогай з’яў аманіміі, на амафонах і амографах (Малюнак 11);

– рыфма (Малюнак 12);

– анаматапея – гэта гукаперайманне, а дакладней словы, якія гучаць, як шум (Малюнак 13).

5. Моўная гульня на графічным узроўні выкарыстоўваецца для ўзмацнення выразнасці вербальнага кампаненту мема і для прыцягнення ўвагі. Спосабы моўнай гульні: транслітарацыя і транскрыпцыя, графічнае запазычанне (Малюнак 14).

6. Лінгвістычная каштоўнасць пераасэнсавання значэнняў слоў заключаецца ў словаўтваральным падабенстве. У свядомасці чалавека маецца нейкі вобраз слова, па якім ён у далейшым можа праводзіць аналогію з іншымі словамі і карыстацца магчымасцю словаўтваральнай сістэмы беларускай мовы. Ва ўсіх выпадках *гульнівай тымалогіі* прысутнічае элемент абсурду (Малюнак 15).

7. У літаратурных творах можна знайсці вельмі шмат разумных, цікавых і надзённых думак, якія ўпрыгожаць і ўносяць разнастайнасць як у мемы, так і ў інтэрнэт-зносінны ў цэлым (Малюнак 16).

Малюнок 8

Малюнок 9

Малюнок 10

У души я добры

Малюнок 11

Малюнок 12

Малюнок 13

Малюнок 14

Малюнок 15

Малюнок 16

Мемы ўжо даўно перасталі быць проста смешнымі малюнкамі ў інтэрнэце. Іх выкарыстоўваюць прадстаўнікі розных сацыяльных і прафесійных класаў, пачынаючы са школьнікаў і студэнтаў і заканчваючы палітыкамі і маркетологамі. Як бачым, інтэрнэт-мем стаў універсальнай адзінкай камунікацыі: з дапамогай яго можна паказаць свае эмоцыі ці сваё стаўленне да нечага, нешта рэкламаваць, нешта крытыкаваць.

Праведзены лінгвістычны аналіз матэрыялу дазваляе гаварыць аб тым, што стварэнне моўнай гульні ў інтэрнэт-мемах з'яўляецца дынамічным працэсам і адлюстроўвае крэатыўны бок стваральнікаў пікчаў.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Какие мемы были самыми первыми и как они изменились. Окунаемся в историю самого живучего тренда в интернете [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://medialeaks.ru/2401amv-memes-evolution/>. – Дата доступа: 16.04.2022.

2. Санников, В. З. Русский язык в зеркале языковой игры / В. З. Санников. – М.: Языки русской культуры, 1999. – 544 с.

3. Щурина, Ю. В. Комические креолизованные тексты в интернет-коммуникации / Ю. В. Щурина // Вестник Новгородского государственного университета им. Ярослава Мудрого. – 2010. – № 57. – С. 82–86.

УДК 81

Дубровін Ц. А.

ХУТКІЯ ФРАЗЫ: НОВЫЯ МАГЧЫМАСЦІ ДЛЯ ЗНОСІН

*Навуковы кіраўнік: ст. выкладчык Міцкевіч К. М.
Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт,
г. Мінск, Рэспубліка Беларусь*

Кожнаму чалавеку неабходны зносіны з іншымі людзьмі. Раней людзі мелі зносіны пры дапамозе званкоў і SMS. Сусветная Сетка істотна трансфармавала сацыяльную камунікацыю: цяпер людзі сталі “размаўляць”, абменьваючыся кароткімі тэкставымі анлайн-паведаваннямі ў месенджарах. Але пісьмова складана хутка перадаць патрэбны эмацыйны пасыл суразмоўцу, таму на дапамогу прыходзяць розныя малюнкi, эмадзі і стыкеры.

Зносіны без стыкераў у месенджарах і сацыяльных сетках цяпер здаюцца немагчымымі, і нават у дзелавай перапісцы налeпкі сталі ўспрымацца як норма. З іх дапамогай можна перадаваць абсалютна любыя эмоцыі, якія падчас цяжка выказаць аднымі толькі словамі.

Самыя першыя стыкеры з’явіліся ў японскім месенджары Line ў 2011 годзе. Азіяцкая мода хутка распаўсюдзілася на заходнія краіны.

Сапраўдны выбух папулярнасці налeпак да месенджараў прыйшоўся на 2014-2015 гады з удасканаленнем магчымасцяў для інтэрактыўных зносін праз Viber, Telegram, Facebook Messenger.

Першыя налeпкі на беларускай мове з’явіліся напярэдадні навагодніх святаў у Viber у канцы 2015 года. Налeпкі пад назвай “Традыцыі на новы лад” заслугоўваюць увагі найперш праз сваю стопрацэнтную беларускасць: выкарыстоўваецца толькі беларуская мова, беларускія жартоўныя выказванні і віншаванні, традыцыйныя навагоднія героі [1].

З 2017 па 2021 гады стыкерпакі на “мове” запусцілі такія кампаніі, як Лідскае, МТС, “Бульбаш”, аб’яднанні “Беларуская федэрацыя футбола”, БРСМ, банк Дабрабыт, “Выдавецкі дом «Беларусь сёння»” і іншыя.

У месенджарах можна падабраць калекцыю стыкераў на любыя выпадкі жыцця. Паводле тэматычнага прынцыпу ўсе стыкеры можна размеркаваць